

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
CARL OTTO LENZ

fremsat den 7. december 1995 *

A — Indledning

1. I denne sag har Value Added Tax Tribunal, London, forelagt Domstolen en række spørgsmål vedrørende aktieinvesteringer, foretaget af et formueforvaltningsselskab med begrænset ansvar (»The Wellcome Trust Limited«). Oprindelsen til dette formueforvaltningsselskab, som er sagsøgeren i hovedsagen, går tilbage til Sir Henry Wellcome.

lægevidenskabens historie. Der blev oprindeligt udnævnt syv fondsbestyrere. Den 1. juni 1992 blev Wellcome Trust Limited, der er sagsøgeren i denne sag (herefter »Trust«), i kraft af en retskendelse og en erklæring, udstedt af Lord Chancellor, udpeget til at udgøre hele fondsbestyrelsen i stedet for de individuelle fondsbestyrere. De tidligere individuelle fondsbestyrere blev direktører i dette forvaltningsselskab. Det er ubestridt, at denne ændring ikke har nogen betydning for de spørgsmål, der er forelagt i denne sag (henvisninger til »Trust« i teksten nedenfor refererer til de individuelle fondsbestyrere og for så vidt angår perioden efter 1.6.1992 til Wellcome Trust Limited).

Burroughs, Wellcome and Company blev stiftet i London i 1880 som et interessentskab af to amerikanske apotekere, Silas Burroughs og Henry Wellcome, som begge senere blev britiske statsborgere. Wellcome Foundation Limited (herefter »Foundation«) blev stiftet i 1924 og overtog den eksisterende forretningsvirksomhed. Sir Henry Wellcome døde i 1936. Ved testamente båndlagde han alle sine aktier i Foundation til velgørende formål (»The Wellcome Trust«), nemlig fremme af medicinsk og veterinærmedicinsk forskning og støtte til studier i

2. Indtil 1984 bestod sagsøgerens eneste aktiebeholdning af aktier i Foundation, der i 1980 beløb sig til 250 mio. UKL. Da man imidlertid ønskede at sprede investeringerne, blev der gennemført et første aktiesalg, der indbragte 200 mio. UKL. I denne sammenhæng blev det nøje fastlagt, hvorledes dette aktiesalg skulle finde sted, og at der to år herefter ikke måtte sælges yderligere aktier uden forudgående samtykke. Først i 1987 opnåede sagsøgeren ved hjælp af en retskendelse næsten ubegrænsede investeringsbeføjelser.

* Originalsprog: tysk.

3. I 1991 beskæftigede sagsøgeren 160 personer, heraf var fem beskæftiget med investering.

foretaget på en meget omhyggelig og professionel måde.

4. Efter at Wellcome Trust Limited i 1992 ved en retskendelse havde fået udvidede salgsbeføjelser, blev aktiesalg nummer to gennemført. Formålet var at fremskaffe likviditet til spredning af investeringerne med henblik på en højere og bredere baseret indkomst. Selv om der var en klausul om, at en fjerdedel af aktierne ikke måtte sælges, var dette andet aktiesalg det største private salg af aktier, der er gennemført i Det Forenede Kongerige. Det blev planlagt og gennemført meget omhyggeligt. For at undgå et for stort fald i aktiekursen som følge af udbuddet af så mange aktier, blev det besluttet at anvende det såkaldte bookbuilding-system. Denne fremgangsmåde giver potentielle investorer lejlighed til at afgive tilbud i en forud fastsat periode. Det blev foretaget udbud til investorer i Det Forenede Kongerige, Frankrig, Tyskland, Schweiz, USA, Japan, Stillehavsområdet og resten af verden. For hver af disse regioner blev der udpeget flere managere, hvis arbejde blev overvåget af en international koordinator. Efter udløbet af udbudsperioden fastsatte Trust kursen og fordelingen af aktierne. Hertil kom et offentligt udbud af aktier i Det Forenede Kongerige. Der blev solgt i alt 288 mio. aktier for 8 UKL pr. stk., heraf ca. en tredjedel til investorer uden for Det Europæiske Fællesskab. Derefter blev der foretaget nye investeringer for mere end 1,8 mia. UKL. Disse investeringer blev — ligesom salget af aktier —

5. Det fremgår, at Trust's beføjelser er begrænset til at investere salgsprovenuet i bl.a. aktier, men at den ikke er berettiget til at handle med aktier. Trust er meget forsigtig med ikke at overskride sine beføjelser. Man er herudover omhyggelig med at forhindre, at Trust ikke har en kapitalinteresse i et selskab, som skal indberettes til myndighederne.

Ud over investeringsaktiviteterne sælger sagsøgeren også bøger, lægevidenskabelige fotografier og fotokopier og er i denne sammenhæng registreret som afgiftspligtig. Provenuerne ved salgene af aktier er aldrig blevet medtaget i denne sammenhæng.

6. Efter det andet aktiesalg har sagsøgeren imidlertid krævet tilbagebetaling af indgående afgift for så vidt angår de 33,22% aktier, som er blevet solgt til investorer uden for Det Europæiske Fællesskab. Den indgående afgift beløb sig til 297 832,65 UKL. Sagsøgeren er af den opfattelse, at det andet aktiesalg skal betragtes som økonomisk virksomhed i sjette momsdirektivs forstand på grund af

dets omfang og de omfattende forberedelser. Subsidiært er det gjort gældende, at Trust's samlede investeringsaktiviteter, og således også det andet aktiesalg, skal betragtes som økonomisk virksomhed. De nationale myndigheder har heroverfor gjort gældende, at sagsøgeren skal behandles på samme måde som en privatperson.

merværdiafgift, for så vidt goder og tjenesteydelser anvendes til:

...

- c) hans transaktioner, som er fritaget for afgift i medfør af artikel 13, punkt B, litra a) og litra d), nr. 1-5, såfremt aftageren er etableret uden for Fællesskabet, eller såfremt de pågældende transaktioner er knyttet direkte til goder, som er bestemt til at udføres til et land uden for Fællesskabet.«

7. Den fællesskabsbestemmelse, der er relevant her, er artikel 17, stk. 3, litra c), i Rådets sjette direktiv om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (herefter »sjette direktiv«) ¹. Den nævnte bestemmelse vedrørende fradrag for indgående afgift har følgende ordlyd:

Der henvises i bestemmelsen såvel til artikel 17, stk. 2, som til ordningen i artikel 13, punkt B, hvorved andre indenlandske afgiftsfritagelser reguleres. I artikel 17, stk. 2, bestemmes:

»3. Medlemsstaterne indrømmer ligeledes enhver afgiftspligtig person fradrag for eller tilbagebetaling af den i stk. 2 omhandlede

»2. I det omfang goder og tjenesteydelser anvendes i forbindelse med den afgiftspligtige persons transaktioner, er han berettiget til i den afgift, der påhviler ham, at fradrage følgende beløb:

- a) den merværdiafgift, som skyldes eller er erlagt for goder, der er eller vil blive leveret ham, og for tjenesteydelser, der er eller

¹ — Rådets direktiv 77/388/EØF af 17.5.1977 (EFT L 145, s. 1).

vil blive udført for ham af en anden afgiftspligtig person

5. transaktioner, herunder forhandlinger, med undtagelse af forvaring og forvaltning, i forbindelse med aktier, andele i selskaber eller andre sammenslutninger, obligationer, og andre adkomstbeviser, bortset fra:

...«

— varerepræsentativer

Der henvises ligeledes til artikel 13, punkt B, litra a) og d), nr. 1-5, hvoraf kun litra d), nr. 5, er relevant her. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

— de i artikel 5, stk. 3, omhandlede rettigheder og adkomstbeviser.»

»Med forbehold af andre fællesskabsbestemmelser fritager medlemsstaterne på betingelser, som de fastsætter for at sikre en korrekt og enkel anvendelse af nedennævnte fritagelser, og med henblik på at forhindre enhver mulig form for svig, unddragelse og misbrug:

Den grundlæggende definition af begrebet »afgiftspligtig« findes i artikel 4 i sjette direktiv. Definitionen lyder således:

...

»1. Som afgiftspligtig person anses enhver, der selvstændigt og uanset stedet udøver en af de i stk. 2 nævnte former for økonomisk virksomhed uanset formålet med eller resultatet af den pågældende virksomhed.

d) følgende transaktioner:

2. De former for økonomisk virksomhed, der er omhandlet i stk. 1, er alle former for virksomhed som producent, handlende eller tjenesteyder, herunder minedrift og landbrug, samt virksomhed inden for liberale og

...

dermed sidestillede erhverv. Som økonomisk virksomhed anses blandt andet transaktioner, der omfatter udnyttelse af materielle eller immaterielle goder med henblik på opnåelse af indtægter af en vis varig karakter.

de ovennævnte fællesskabsbestemmelser til præjudiciel afgørelse ²:

...«

- 1) Omfatter udtrykket »økonomisk virksomhed« i artikel 4, stk. 2 ³, salg af aktier og andre værdipapirer foretaget af en person, der ikke er fondshandler?

I denne sammenhæng har artikel 2 også betydning, hvori det bestemmes, hvilke aktiviteter der pålægges merværdiafgift. Der er tale om:

- »1. Levering af goder og tjenesteydelser, som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab.

- 2) Kan der være tale om »økonomisk virksomhed«, som omhandlet i artikel 4, stk. 2, når en person, der ikke er fondshandler, sælger aktier til et stort antal købere den samme dag, hvilket indebærer detaljerede forberedelser i en længere periode?

2. Indførsel af goder.«

- 3) Såfremt spørgsmål 1) og/eller 2) besvares bekræftende, skal en sådan fondsbestyrers salg af aktier anses for foretaget af en »afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab«, som omhandlet i artikel 2, stk. 1?

På baggrund af hovedsagen, som beskrevet ovenfor, har den nationale ret nu forelagt Domstolen følgende spørgsmål vedrørende

² — EFT C 275 af 1.10.1994, s. 10.

³ — I sjette direktiv, jf. note 1.

4) Er det relevant for besvarelsen af spørgsmål 1) og/eller 2) og/eller 3), om salget af aktier og andre værdipapirer er hovedformålet med den aktivitet, hvorunder salgene foretages; såfremt dette er tilfældet, hvorledes defineres da denne aktivitet og omfanget heraf?

enhver økonomisk virksomhed skal behandles lige i afgiftsmæssig sammenhæng⁵, og da der herudover foreligger et spørgsmål om udnyttelse af materielle eller immaterielle goder som omhandlet i artikel 4, stk. 2, andet punktum, i sjette momsdirektiv, må det første spørgsmål dog gennemgås i detaljer.

B — Stillingtagen

Første spørgsmål

8. Som det fremgår af artikel 4, stk. 2, i sjette direktiv, kan økonomisk virksomhed kun være virksomhed som producent, handlende eller tjenesteyder. Den virksomhed, der skal vurderes i denne sag, er salg af aktier og værdipapirer, således at der her ved første øjekast kun kan være tale om en handlendes virksomhed. Da det imidlertid allerede er anført i det præjudicielle spørgsmål, at den person, der sælger aktier, ikke er en handlende, kunne det første spørgsmål således uden videre overvejelser besvares benægtende. Da artikel 4 imidlertid skal fortolkes så bredt som muligt⁴, og da princippet om afgiftssystemets neutralitet medfører, at

9. Som allerede nævnt kan den virksomhed, der er tale om her, eventuelt i to henseender betragtes som en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand: som en handlendes virksomhed eller som udnyttelse af materielle eller immaterielle goder med henblik på at opnå indtægter af en vis varig karakter.

10. For så vidt angår den første mulighed, er det ganske vist i det præjudicielle spørgsmål udtrykkeligt anført, at salget af aktier og værdipapirer foretages af en person, der ikke er handlende, hvilket vel skal forstås således, at personen ikke er erhvervsmæssig aktiehandler. Det kan dog være, at den pågældende person alligevel skal behandles på samme måde som en aktiehandler.

11. For at løse dette spørgsmål er det nødvendigt at undersøge Wellcome Trust's

4 — Dom af 4.12.1990, sag C-186/89, Van Tien, Sml. I, s. 4363, præmis 17, og af 20.6.1991, sag C-60/90, Polysar Investments Netherlands, Sml. I, s. 3111, præmis 12.

5 — Dom af 14.2.1985, sag 268/83, Rompelman, Sml. s. 655, præmis 19.

aktiviteter nærmere. Det nuværende formueforvaltningsselskab har overtaget de oprindeligt individuelle fondsbestyreres opgave, som består i at forvalte Sir Henry Wellcome's aktiver — der oprindeligt bestod af hans aktier i Wellcome Foundation — med henblik på at fremme medicinsk forskning. Formuen investeres i aktier og andre værdipapirer samt i kapitalinteresser. Mens dette oprindeligt kun var muligt i Foundation, opnåede fondsbestyrerne senere næsten ubegrænsede investeringsbeføjelser. Til en sådan investeringsaktivitet, som sagsøgeren udøver, hører også at sælge aktier og købe nye. Dette skete i meget betydeligt omfang i forbindelse med det andet aktiesalg. Spørgsmålet er, om salg af aktier i forbindelse med en sådan investeringsaktivitet kan betragtes som økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand.

12. Domstolen har indtil nu alene taget stilling til erhvervelse eller indehavelse af selskabsandele. I dommen i Polysar-sagen⁶ fastslog Domstolen, at erhvervelse eller indehavelse af selskabsandele i sig selv ikke kan betragtes som en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Det forhold i sig selv, at der erhverves kapitalinteresser i andre virksomheder, er ikke en udnyttelse af et gode med henblik på opnåelse af varige

indtægter, da et eventuelt udbytte, som kapitalandelen afkaster, kun er en følge af ejendomsretten til godet⁷.

13. I den foreliggende sag skal det nu afgøres, om situationen bør vurderes på en anden måde, når der sælges aktier og selskabsandele.

14. Efter sagsøgerens opfattelse må det antages, at der foreligger økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Wellcome Trust køber og sælger aktier og skal af denne grund behandles på samme måde som en erhvervsmæssig aktiehandler. En anden afgørelse indebærer en overtrædelse af princippet om afgiftssystemets neutralitet, hvorefter afgiftsbyrden skal være fuldstændig neutral over for enhver økonomisk virksomhed, uanset denne virksomheds formål eller resultater. Sagsøgeren bestrider ikke, at investor, når der alene foretages investeringer, skal betragtes som endelig forbruger for så vidt angår de tjenesteydelser, der er nødvendige for at foretage investeringen. Investor modtager jo heller ingen modydelse for investeringen. Som endelig forbruger har han ikke ret til at fradrage indgående afgift. Situationen er imidlertid en anden, anfører sagsøgeren, når den pågældende regelmæssigt leverer goder eller udfører tjenesteydelser ved salg af

6 - Den i note 4 anførte sag C 62/92.

7 - Sag C 62/92, præmis 13

sine kapitalinteresser. I et sådant tilfælde kan han ikke længere betragtes som endelig forbruger, og goderne og tjenesteydelserne vender tilbage i det økonomiske kredsløb og må skulle afgiftsbelægges.

15. Dette er imidlertid kun tilfældet, såfremt aktiesalgene skal anses for økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Dette er netop det spørgsmål, der skal behandles her.

16. Sagsøgeren gør endvidere gældende, at det ikke er muligt at udlede af den omstændighed, at handel med aktier i henhold til artikel 13, punkt B, litra d), nr. 5, i sjette direktiv er fritaget for afgift, at sådanne transaktioner principielt ikke er undergivet merværdiafgift. Dette er jeg enig i. En transaktion kan nemlig kun fritages for afgift, såfremt den oprindeligt var afgiftsbelagt. Heraf følger imidlertid ikke, at alle transaktioner i forbindelse med aktier falder inden for direktivets anvendelsesområde og således er pålagt merværdiafgift. Tværtimod vedrører artikel 13, punkt B, litra d), nr. 5, kun transaktioner, der udspringer af en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Dette er netop det spørgsmål, der skal behandles her.

17. Efter Det Forenede Kongeriges opfattelse må det benægtes, at der i denne sag er tale om en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Det Forenede Kongerige henviser i sit indlæg til Domstolens domme i Polysar-sagen⁸ og Sofitam-sagen⁹. Det tilføjer, at såfremt erhvervelse eller indehavelse af aktier ikke udgør en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, kan indehaverens salg af aktierne med det formål at opnå udbytte af ejendomsretten heller ikke anses for at udgøre en udnyttelse af et gode. Denne sag, hævder Det Forenede Kongerige, drejer sig om afhændelse af aktiver, som pr. definition ikke kan medføre en indtægt. Disse aktiver har blot forandret form. Specielt med henblik på denne sag har Det Forenede Kongerige anført, at det andet aktiesalg og sagsøgerens investeringsaktiviteter ikke er andet end en ombytning af goder til likvide midler med det formål at erhverve andre aktiver, som blev betragtet som en bedre investering. Dette udgør ikke handel med aktier. Dertil er Trust heller ikke beføjet. Trust må kun anvende sine aktiver til bestemte formål, og hvad angår forvaltningen af disse aktiver må den ikke drive nogen form for handel. Ydermere har hverken investeringsaktiviteten eller det andet aktiesalg haft nogen som helst indflydelse på omsætningen. Det Forenede Kongerige giver imidlertid ikke yderligere oplysninger om, hvilken omsætning der henvises til, eller om der overhovedet efter Det Forenede Kongeriges opfattelse foreligger en omsætning, som kan være blevet påvirket.

8 — Ovennævnte sag C-60/90.

9 — Dom af 22.6.1993, sag C-333/91, Sofitam, Sml. I, s. 3513, på s. 3542, præmis 12.

18. Formålet med aktiesalgene er efter Det Forenede Kongeriges opfattelse ikke at opnå regelmæssige indtægter af Trust's finansielle investeringer, men at forvandle dem til likvide midler for at geninvestere dem. Dette udelukker ligeledes, at der i denne sag er tale om udnyttelse af et gode, som omhandlet i artikel 4, stk. 2, andet punktum, i sjette direktiv.

19. Dette er jeg enig i. Trust's opgave er så omhyggeligt som muligt at forvalte de aktiver, selskabet har fået betroet. Dette betyder, at der må drages omsorg for, at aktiverne ikke falder i værdi, men tværtimod eventuelt bliver forøget ved hjælp af særligt gunstige investeringer. Dette betyder, at de kapitalinteresser, som sagsøgeren har, følges nøje, og såfremt der er fare for, at Trust måtte tabe penge, at aktierne bliver solgt og nye erhvervet, der betragtes som mere rentable eller mindre risikable. Dette betyder, at Trust forsøger at opnå det højest mulige udbytte for at have så mange penge som muligt til rådighed til Trust's egentlige opgave, nemlig at fremme medicinsk forskning. Derfor er det — som netop anført — efter omstændighederne nødvendigt at købe og sælge aktier. Dette kan imidlertid ikke sammenlignes med en aktiehandlers virksomhed. En aktiehandlers opgave er ikke først og fremmest at forvalte en formue. Han tilstræber derimod at opnå gevinst ved at købe og sælge aktier og foretage risikoprægede investeringer og ved at spekulere. Han erhverver ikke aktier med det hovedformål at sikre højest muligt udbytte, men for at sælge dem til så høj en pris, som han kan opnå. Trust's virksomhed kan ikke sammenlignes hermed — og det ville heller ikke være lovligt. Den kan derimod sammenlignes med en privatmands

virksomhed, når denne forvalter sin formue. En privatmand vil også af og til købe eller sælge aktier, og alligevel vil han ikke — og det er ubestridt — blive anset for en person, der udøver en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Trust's virksomhed adskiller sig kun for så vidt angår omfanget (frem for alt med hensyn til det andet aktiesalg) fra en privat investors virksomhed. Men selv det andet aktiesalg, skønt det var det største private salg af aktier i Det Forenede Kongerige, kan ikke anses for at være økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Som sagsøgeren selv har forklaret, blev aktiesalget foretaget for at sprede Trust's kapitalinteresser. Dette betyder imidlertid kun, at de oprindelige kapitalinteresser først konverteres til likvide midler og dernæst til nye kapitalinteresser. Heller ikke dette kan sammenlignes med en handlendes virksomhed, således som den er beskrevet ovenfor.

20. Som påpeget af sagsøgeren var formålet med aktiesalget ikke at opnå indtægt ved hjælp af regelmæssige salg, således at der heller ikke af den grund kan være tale om udnyttelse af goder, som omhandlet i artikel 4, stk. 2, andet punktum. Hverken Trust's normale investeringsvirksomhed eller det omfattende andet aktiesalg udgør derfor en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand.

21. Dette synspunkt deles af Kommissionen, som i sit skriftlige indlæg også behandler

Trust's kapitalinteresser i andre selskaber. Kommissionen påpeger i denne sammenhæng, at Trust selv har udtalt, at den er meget omhyggelig med ikke at have interesser, der er så omfattende, at myndighederne skal orienteres. Dette betyder ifølge Kommissionen, at Trust aldrig for så vidt angår kapitalinteresser overskrider en bestemt grænse, hvilket igen betyder, at selskabet aldrig har kontrollerende beholdning. Kommissionen betragter dette som en bekræftelse af sit synspunkt om, at Trust er aktiv på de internationale finansielle markeder, men ikke griber ind i ledelsen af virksomhederne. Domstolen har imidlertid i Polysar-dommen betragtet denne indflydelse på ledelsen af virksomheder som den eneste undtagelse til hovedreglen om, at besiddelse af en kapitalinteresse i en virksomhed ikke er en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand ¹⁰.

er det i dag ikke længere muligt — selv for en privat investor — at investere helt uden rådgivning, om den så også er minimal. Bistand fra et rådgivningsfirma er derfor ikke noget bevis for, at der foreligger en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. For så vidt angår aktiesalgets omfang kan en meget velhavende privatinvestor også gennemføre omfattende salg af aktier. I denne sammenhæng anfører Det Forenede Kongerige dernæst, at det på grundlag af en transaktions omfang er meget vanskeligt at fastslå, om der foreligger en økonomisk virksomhed. Det er nemlig i så henseende usikkert, hvilket omfang der kræves, før der er tale om økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand.

22. Sagsøgeren gør endvidere gældende, at et så omfattende aktiesalg som det andet salg, Wellcome Trust gennemførte, ikke kan ligestilles med en privat investors virksomhed på grund af dets omfang ved forberedelsens og gennemførelsens professionelle karakter. Herimod anfører Det Forenede Kongerige med rette, at man ikke kan fokusere på spørgsmålet om, hvorvidt en investor selv er i stand til at udføre sin investeringsaktivitet, eller om han i denne sammenhæng betjenes af en eller flere rådgivere. I modsat fald vil investorens karakteregenskaber og evner delvis være afgørende for, hvorvidt man måtte antage, at der foreligger en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Ydermere

23. En sidestilling af Trust's virksomhed med en privat investors virksomhed er heller ikke i strid med princippet om afgiftssystemets neutralitet. Skønt sagsøgeren gør gældende, at al økonomisk virksomhed skal behandles på samme måde for så vidt angår beskatning, kan Trust's virksomhed ikke behandles, som om den var en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, da den — som påvist ovenfor — ikke kan anses for en sådan virksomhed. Tværtimod skal dens virksomhed på grund af princippet om afgiftssystemets neutralitet behandles på samme måde som en privatpersons virksomhed. Sagsøgerens argument om, at dens aktiviteter svarer til den virksomhed, pensionsfonde og investeringsselskaber udøver, hvorfor Trust's virksomhed — på samme måde som sådanne fonde — må anses for en økonomisk virksomhed i sjette direktivs

10 — Ovennævnte sag C-60/90, præmis 14.

forstand, kan heller ikke føre til et andet resultat. I modsætning til pensionsfondene forvalter Trust sin egen formue — på præcis samme måde som en privat investor.

24. Det Forenede Kongeriges argument om, at Trust heller ikke kunne udføre en økonomisk virksomhed, fordi dens investeringsbeføjelser var meget begrænsede, er ikke overbevisende. Dette kan meget vel være sandt for perioden op til 1987, men Trust havde næsten ubegrænsede investeringsbeføjelser i forbindelse med det andet aktiesalg. Derfor kan man ikke af denne grund antage, at der ikke var tale om økonomisk virksomhed, som omhandlet i sjette direktiv. Det må imidlertid af de grunde, der er anført ovenfor, fastslås, at der ikke er tale om en sådan virksomhed.

25. En sådan afgørelse vil heller ikke føre til uacceptable resultater for så vidt angår retten til at fradrage indgående afgift. Når Wellcome Trust's virksomhed ikke anses for en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, finder direktivet ikke anvendelse på selskabet, og bestemmelserne vedrørende fradrag fra afgift finder derfor heller ikke anvendelse. Dette er i fuld overensstemmelse med merværdiafgiftssystemet, idet Trust, der ikke udfører en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, må anses for endelig forbruger for så vidt angår de nødvendige foranstaltninger til forberedelse af aktiesalg, således som Kommissionen med rette påpeger.

26. Sagsøgeren anfører ganske vist, at direktivet også kan finde anvendelse på en person, hvis transaktioner alle er fritaget for afgift i henhold til artikel 13, punkt B, litra d), nr. 5. Da fradrag for indgående afgift heller ikke er mulig i et sådant tilfælde, opstår der ikke konkurrenceforvridning. Af denne grund kan sjette direktiv ifølge sagsøgeren også anvendes på Trust.

27. Sjettes direktiv er uden tvivl også anvendeligt, såfremt den økonomiske virksomhed i sjette direktivs forstand udelukkende vedrører aktier og derfor er fritaget for merværdiafgift. Derimod finder det ikke anvendelse, når der — som i denne sag — ikke udføres økonomisk virksomhed i direktivets forstand. Ydermere er det også i forbindelse med fritagelse for merværdiafgift i henhold til artikel 13 muligt at foretage fradrag for så vidt angår transaktioner, hvor aftageren er etableret uden for Fællesskabet [sjette direktivs artikel 17, stk. 3, litra c)]. Det er netop denne indgående afgift, Trust ønsker at foretage fradrag for i denne sag. Såfremt Trust får en sådan fradragsret — skønt der ikke er tale om udøvelse af en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand — resulterer dette i en forskelsbehandling med hensyn til afgift i forhold til andre private investorer. Af denne grund kan der ikke være tale om at give Trust adgang til at fradrage indgående afgift. Ydermere tager sagsøgeren fejl, når det anføres, at dette er ubilligt i forhold til andre personer, der er registreret som afgiftspligtige personer på grundlag af andre — yderligere — aktiviteter, og som af denne grund har ret til at kræve fradrag for indgående afgift i henhold til artikel 17, stk. 3, litra c). I henhold til artikel 17, stk. 3, er fradrag for afgift

ligeledes kun mulig for så vidt angår økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Dette fremgår klart af henvisningen til de transaktioner, der er fritaget i henhold til artikel 13, og som — jf. ovenfor — skal være et resultat af økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand.

eller det omfattende andet aktiesalg udgør økonomisk virksomhed i sjette direktivs artikel 4, stk. 2's forstand.

Andet spørgsmål

28. Hertil kommer, at det er klart, hvad lovgiver har villet. Sjette direktiv — med alle dets regler og konsekvenser — skal kun finde anvendelse på personer, der er erhvervsmæssigt aktive i direktivets forstand, ikke på personer, hvis virksomhed kan sammenlignes med en privat investors virksomhed. Trust's virksomhed kan derfor ikke anses for en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Dette resultat ændres ikke af det forhold, at sagsøgeren hævder at have modtaget vederlag for denne virksomhed. Som Domstolen fastslog i Hongkong Trade-sagen¹¹, kan en gratis tjenesteydelse ikke udgøre økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Dette betyder dog ikke, at omvendt enhver tjenesteydelse, der udføres mod vederlag, udgør økonomisk virksomhed.

30. Efter sagsøgerens opfattelse forudsætter dette spørgsmål, at første spørgsmål er blevet besvaret bekræftende. Sagsøgeren har den opfattelse, at andet spørgsmål drejer sig om, hvorvidt — såfremt Trust's almindelige investeringsvirksomhed anses for økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand — det sådan økonomisk virksomhed inden for rammerne af denne investeringsvirksomhed. Denne fortolkning er efter min opfattelse ikke den eneste mulige. Det andet aktiesalg må også kunne behandles separat, således at det andet spørgsmål kan besvares uafhængigt af det første spørgsmål.

•

29. Jeg konkluderer således, at hverken Trust's normale salg af aktier og værdipapirer

31. Som jeg allerede har anført i forbindelse med besvarelsen af første spørgsmål, kan det andet aktiesalg ikke anses for en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand uanset

11 — Dom af 1.4.1982, sag 89/81, Statssekretæren, det nederlandske finansministerium, mod Hongkong Trade Development Council, Sml. s. 1277, på s. 1286, præmis 10.

dets enorme omfang og omhyggelige forbedelse.

Kongerige og Kommissionen er nået frem til i deres skriftlige indlæg.

32. Sagsøgeren gør dog gældende, at såfremt samme antal aktier var blevet solgt i små portioner over en vis tid, ville man uden tvivl have betragtet dette som en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Dette er et rent postulat fra sagsøgerens side og er ikke i overensstemmelse med momsdirektivet. Ved vurderingen af en virksomhed er hverken omfanget eller varigheden afgørende, men alene spørgsmålet, om virksomheden er økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Da dette ikke er tilfældet her, og virksomheden derfor ikke falder ind under området for merværdiafgift, er sagsøgerens næste argument heller ikke relevant: Det anføres, at såfremt det andet aktiesalg ikke betragtes som en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, fordi det blev gennemført i løbet af en og samme dag, vil det være meget let for enhver afgiftspligtig person at omgå forpligtelsen til at betale merværdiafgift derved, at den pågældende afvikler alle sine forretninger på en og samme dag. Som jeg allerede har nævnt, kan virksomheden ikke betegnes som økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand — ikke på grund af, at aktiesalget blev gennemført på en og samme dag — men på grund af, at Trust skal betragtes som en privat investor. Den omstændighed, at aktiesalget har fundet sted på en og samme dag, ændrer ikke vurderingen af salget for så vidt angår merværdiafgift. Såfremt en virksomhed betragtes som økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, er den det også, selv om den gennemføres på en enkelt dag. Såfremt aktiesalget ikke er en økonomisk virksomhed, står denne vurdering så meget desto mere fast. Dette er også det resultat, Det Forenede

33. Den omstændighed, at det andet aktiesalg blev gennemført på en enkelt dag, er således ikke i sig selv grunden til, at det ikke kan betragtes som en økonomisk virksomhed.

Tredje spørgsmål

34. Dette spørgsmål er blevet forelagt for det tilfælde, at første spørgsmål og/eller andet spørgsmål besvares bekræftende. Da jeg er nået frem til det resultat, at de første to spørgsmål bør besvares benægtende, er der efter min opfattelse ikke noget behov for at besvare tredje spørgsmål. For det tilfælde, at Domstolen ikke deler min opfattelse, vil jeg også tage stilling til det tredje spørgsmål.

35. Såfremt sagsøgerens investeringsaktivitet anerkendes som en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, følger det af artikel 4, stk. 1, at Trust skal betragtes som en afgiftspligtig person. Alle handlinger i sammenhæng med denne virksomhed foretager Trust som afgiftspligtig, der optræder i denne egenskab, som omhandlet i sjette direktivs artikel 2, stk. 1. Der er en umiddelbar

sammenhæng mellem disse to begreber. I forbindelse med investeringsaktiviteter og salg af aktier kan en egenskab af afgiftspligtig ikke behandles uafhængigt af spørgsmålet om en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand. Dette betyder, at såfremt aktiesalget betragtes som en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, må den person, der udfører denne virksomhed, for så vidt være en afgiftspligtig person. Alle handlinger i sammenhæng med denne virksomhed udføres af ham i egenskab af afgiftspligtig person i artikel 2, stk. 1's forstand. I dette omfang har den pågældende person ret til at foretage fradrag for afgift i henhold til artikel 17, stk. 3, litra c). Såfremt det derimod antages, at der ikke foreligger en økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, kan en person, der udfører den pågældende aktivitet, ikke anses for afgiftspligtig og kan derfor heller ikke være en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab i artikel 2, stk. 1's forstand. I et sådant tilfælde består der ikke nogen ret til at foretage fradrag for indgående afgift. Selv om personen imidlertid står som en afgiftspligtig person — således som sagsøgeren er det for så vidt angår salget af bøger og fotografier — kan han ikke være en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab, når han forvalter sin private formue.

36. Sagsøgerens øvrige argumenter drejer sig hovedsagelig på ny om problemerne i forbindelse med de to første spørgsmål, og der er derfor ikke grund til at behandle dem her.

37. Såfremt det første spørgsmål og/eller det andet spørgsmål besvares bekræftende, skal sagsøgerens aktiesalg betragtes som salg, der foretages af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab i artikel 2, stk. 1's forstand.

Fjerde spørgsmål

38. Ifølge sagsøgeren har dette spørgsmål relation til den nationale retspraksis, hvorefter spørgsmålet om en virksomheds hovedformål spiller en rolle. Det Forenede Kongerige anfører således også i sit skriftlige indlæg, at det i forbindelse med de forelagte spørgsmål vil være nyttigt at overveje, om de transaktioner, der skal bedømmes her, er virksomhedens hovedformål.

39. Kommissionen derimod henviser til, at begrebet »hovedformål« ikke anvendes i momsdirektivet. Heri er selve virksomhedens art af betydning, men ikke, om virksomheden er hovedformålet. Jeg er ligeledes af den opfattelse, at det ikke i forbindelse med vurderingen af en økonomisk virksomhed i henhold til artikel 4, stk. 2, skal afgøres, om virksomheden har karakter af hovedformål. Til belysning heraf skal jeg henvise til den del af Wellcome Trust's virksomhed, med hensyn til hvilken den er registreret som afgiftspligtig. Denne virksomhed vedrører salg af bøger, fotografier osv., som under ingen omstændigheder er Trust's hovedfor-

mål. Alligevel er denne virksomhed økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand, hvorimod Trust's hovedformål, nemlig forvaltning af formuen, ikke kan betragtes som økonomisk virksomhed i sjette direktivs forstand.

C — Forslag til afgørelse

40. Jeg skal derfor foreslå Domstolen at besvare de forelagte spørgsmål således:

- 1) Begrebet »økonomisk virksomhed« i artikel 4, stk. 2 ¹², omfatter ikke salg af aktier og andre værdipapirer foretaget af en person, der ikke er fondshandler, men som handler som led i forvaltningen af sin egen formue.
- 2) En række aktiesalg til et stort antal købere, som er foretaget på en og samme dag af en person, der ikke er aktiehandler, men forvalter sin egen formue, og som indebærer detaljerede forberedelser i en længere periode, udgør ikke »økonomisk virksomhed« i henhold til artikel 4, stk. 2 ¹³.
- 3) Subsidiært: Såfremt det første og/eller det andet spørgsmål besvares bekræftende, bør en sådan fondsbestyrers salg af aktier betragtes som foretaget af en »afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab« i artikel 2, stk. 1's forstand ¹⁴.
- 4) Ved besvarelsen af det første og/eller det andet og/eller det tredje spørgsmål er det uden betydning, om salget af aktier og andre værdipapirer er hovedformålet med den aktivitet, hvorunder de pågældende salg foretages.

¹² — I sjette direktiv.

¹³ — I sjette direktiv.

¹⁴ — I sjette direktiv.